

Matjaž Klopčič in jaz

Letos marca sem se za dobre štiri mesece preselil v Pariz. Moj projekt *Nahrani me z besedami* je bil izbran za Cinefondation Residence, program canskega festivala, namenjen mladim avtorjem, ki pripravljajo prvi ali drugi celovečerni film. Pred tem nisem še nikoli bil v Parizu in o njem sem največ slišal od Matjaža Klopčiča, mentorja na akademiji. Matjaž je študentom izjemno rad pripovedoval o svojem pariškem izobraževanju in življenju. Tam je spoznal novi val in ga prinesel v Slovenijo.

Ko sem še živel v Trstu in sem bil star devetnajst let, so na festivalu Alpe Adria prikazali retrospektivo jugoslovanskega črnega vala, ki ga je pripravil Sergio Grmek. Do tega trenutka nisem poznal slovenskega filma. Kljub relativno široki filmski ponudbi je bila ponudba slovenskih filmov v zamejstvu zelo slaba. V mali dvorani gledališča Miela, krasni dvorani blizu obale, so vrteli film *Zgodba, ki je ni* (1967). Brez velikih pričakovanj sem si ga šel ogledat. V tistem času sem bil očaran nad filmi Truffauta in Godarda in ko sem videl Matjažev film, sem bil navdušen. Skoraj nisem verjel, da lahko slovenska kinematografija premore tak film, ki je bil v vsem primerljiv s francoskimi mojstrovinami novega vala.

Iz Matjaževih pripovedi o Parizu so mi v spominu najbolj ostali njegovi vsakodnevni obiski Francoske kinoteke, kjer ga je očaral predvsem Max Ophüls. Prav zaradi tega je bila ena od mojih prvih točk v Parizu ogled njihove kinoteke. Na mojo žalost pa so kinoteko, ki je bila v času Matjaževega študija v centru mesta, preselili. V centru mesta je ostala samo stavba z Matjaževimi spomini. Nova kinoteka in njen izjemen arhiv sta zdaj v ultramoderni stavbi ameriškega arhitekta. Verjetno Matjaž, kljub svoji veliki ljubezni do arhitekture, ne bi bil vesel nove stavbe, ki je brez vsakršnega filmskega duha.

Z Matjažem sva se prvič srečala leta 1998, ko sem opravljal sprejemni izpit za študij filmske režije na AGRFT. Pri svojih dvajsetih, in po enem letu študija zgodovine filma na tržaški univerzi, sem se odločil, da bi se raje preizkusil v praksi kot v teoriji. Na sprejemni izpit sem se prijavil brez pravega znanja o tem, kaj je pravzaprav režija, saj sem imel za sabo le par mesecev igranja z videokamero. Imel pa sem veliko znanja o filmih, ker sem jih zelo rad gledal. V mali predavalnici na akademiji so pred mano sedeli mentorji vseh predmetov. Pogovor je trajal dve uri, večino vprašanj mi je postavljala Matjaž.

Odkrito je bil navdušen nad tem, da sem videl vse filme, o katerih me je spraševal. Prav gledanje filmov je imel Matjaž najraje. Film je bila njegova največja ljubezen. V prvih dveh letnikih smo zato na njegovih predavanjih v glavnem gledali filme. Spomnim se razočaranja, ker nam ni pripovedoval o svojih praktičnih izkušnjah s filmom in pristopu k režiji. Zato sem ga lepega dne vprašal, zakaj ne bi za vajo poskusili posnemati stvari, ki so jih delali drugi režiserji. »Ni dobro posnemati drugih! Režija mora biti nekaj osebnega in mora priti iz sebe, saj je vsak drugačen,« je bil direkten Matjaž. »Kljub temu pa je nujno gledati veliko filmov, ker samo to lahko obogati naš osebni pristop k režiji,« je še dodal. Priznam, da sem bil takrat zmeden in kar malo jezen, saj se mi je to zdelo precej nesmiselno. Šele veliko let kasneje in predvsem, ko sem naredil nekaj svojih filmov, sem razumel Matjaževe besede.

Lansko leto sem bil prvič v Cannesu. Moj kratki film *Vsakdan ni vsak dan* (2008) je bil prikazan v sekciji Quinzaine des réalisateurs. Matjaž je imel prav tako film v tej sekciji. Leta 1975 je v Cannesu predstavil film *Strah*. Uspeh je ponovil leta 1985 v sekciji Un certain regard s filmom *Dediščina*. To le potrjuje, da je bil Matjaž v slovenskem filmskem prostoru svojevrsten in izjemen režiser, ki je zaradi tematik in načinov, na katere jih je obravnaval, za vedno zaznamoval slovenski film. Njegova kamera ni le beležila dogodkov, ampak je vedno iskala emocije, poglede in detajle, ki so bogatili vsak kader posebej.

Leta 2005 sem bil njegov pomočnik pri filmu *Ljubljana je ljubljena*. Matjažev zadnji film je bil izjemno težak projekt. V napornem času produkcije sva se z Matjažem nemalokrat tudi sprla. Vendar je bil ta projekt zame tudi najboljša šola. Tudi in predvsem z vidika odnosa do ekipe. Matjaž je namreč spoštoval vsakega, ki je bil na filmskem prizorišču. Vedel je, da je vsak, ki pri filmu dela, pomemben. Ni bilo važno, ali je to scenski delavec ali garderoberka. Vsi si zaslužijo spoštovanje.

Francija je bila zanj zibelka sedme umetnosti, iz katere je črpal večino svoje inspiracije. Z vsakim dnem svojega bivanja tukaj spoznavam, kako prav je imel Matjaž. Film in filmska kultura sta tu na tako visokem nivoju, da nekomu, ki prihaja iz Slovenije in tega ni vajen, nenehno vzbuja čudenje, pa tudi zavist. Francozi ljubijo film, še posebej svoj, francoski film. Kdor pa pri nas pozna in ima rad slovenski film, je to tudi zaradi Matjaža Klopčiča ...